

Warszawa, dnia 07 lutego 2018 r.

RZĄDOWE CENTRUM LEGISLACJI
DEPARTAMENT PRAWNY I POSTĘPOWAŃ PRZED
TRYBUNAŁEM KONSTITUCYJNYM

RCL.DPPTK.590.33/2017

INFORMACJA

o wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 grudnia 2017 r. w sprawie o sygn. akt K 36/15¹

I. Problem prawny.

Trybunał Konstytucyjny rozpoznał wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich o stwierdzenie niezgodności – z wynikającą z art. 2 Konstytucji zasadą zaufania obywateli do państwa i prawa – art. 18 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami² w zakresie, w jakim przewiduje on pobranie opłaty za wydanie nowego dokumentu prawa jazdy w miejsce dokumentu wymagającego zmiany danych i opłaty ewidencyjnej, w sytuacji gdy zmiana danych spowodowana została działaniami organów władzy publicznej.

Podstawowy zarzut wnioskodawcy dotyczył kwestii konieczności uiszczenia opłat za wydanie nowego dokumentu stwierdzającego posiadanie uprawnienia do kierowania pojazdami (dalej: prawo jazdy), w miejsce dokumentu zawierającego nieaktualne dane osobowe, ponieważ obowiązek uiszczenia opłat z tego tytułu powstaje nie tylko wtedy, gdy powodem wymiany prawa jazdy są działania podjęte przez posiadacza tego dokumentu, lecz także wtedy, gdy wymiana tego dokumentu spowodowana jest działaniami organów władzy publicznej. Przykładem takich działań jest na przykład zmiana adresu zameldowania, będąca wynikiem dokonanej przez organ samorządu terytorialnego zmiany nazwy ulicy lub numeracji porządkowej nieruchomości.

---

¹ Sentencja została ogłoszona w Dz. U. w dniu 22 grudnia 2017 r. pod poz. 2418.

² Dz. U. z 2017 r. poz. 978, z późn. zm.

II. Worzec kontroli.

Wnioskodawca wywiódł, iż zaskarżony art. 18 ust. 2 pkt 2 ustawy o kierujących pojazdami w zakresie, w jakim przewiduje pobranie opłaty ewidencyjnej i opłaty za wydanie nowego dokumentu prawa jazdy, z powodu konieczności zmiany zawartych w nim danych, wynikającej ze zmiany stanu faktycznego spowodowanej działaniem organów władzy publicznej, jest niezgodny z **art. 2 Konstytucji (zasada zaufania obywateli do państwa i prawa)**. Wnioskodawca postrzega problem konstytucyjny wyłącznie (albo w szczególności) w perspektywie odpłatności wymiany prawa jazdy związanej z niezainicjowaną przez posiadacza tego dokumentu zmianą jego adresu.

III. Treść orzeczenia.

Art. 18 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami w zakresie, w jakim przewiduje pobranie opłaty ewidencyjnej i opłaty za wydanie nowego dokumentu prawa jazdy z powodu konieczności zmiany zawartych w nim danych, wynikającej ze zmiany stanu faktycznego spowodowanej działaniem organów władzy samorządowej, **jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.**

Trybunał Konstytucyjny uznał, iż zakwestionowany przepis został zaskarżony w ograniczonym zakresie, dotyczącym sytuacji, w których przewiduje pobieranie obu opłat – podstawowej i ewidencyjnej – za wydanie nowego prawa jazdy, w sytuacji gdy zmiana zawartych w nim danych spowodowana została **działaniami organów władzy samorządowej**. Trybunał Konstytucyjny, wobec treści uzasadnienia wniosku, ograniczył zakres wyroku tylko do działań wynikających z aktywności władz samorządowych.

W uzasadnieniu orzeczenia Trybunał wyjaśnił, że rozpatrywany wniosek dotyczył okoliczności, w których dochodziło do obciążania kierowców kosztami wymiany prawa jazdy także wówczas, gdy ich adres – nazwa (patron) ulicy, albo numer budynku – zmienił się w wyniku działań organów władzy samorządowej (rady gminy, burmistrza). Zmiana stanu faktycznego (danych określających ich adres zamieszkania) zobowiązywała posiadaczy prawa jazdy do wnioskowania do starosty, który – po otrzymaniu stosownych opłat („podstawowa” – wynosząca 100 zł oraz „ewidencyjna” – wynosząca 50 gr) – wydawał nowe prawo jazdy.

Wymiana prawa jazdy w związku ze zmianą adresu zamieszkania kierowcy może nastąpić w dwóch przypadkach. Po pierwsze, gdy konieczność wymiany prawa jazdy wynika z woli i inicjatywy obywatela, który zmienia miejsce zamieszkania (przeprowadza się) i w związku z tym powinien zaktualizować różne dokumenty, w tym prawo jazdy. Po drugie, gdy sytuacja obywatela zmienia się w wyniku działań organów władz publicznych, polegających na zmianie nazwy (patrona) ulicy lub numeru porządkowego budynku. Obecnie obie te sytuacje są traktowane przez ustawodawcę jednakowo: w obu konieczna jest wymiana prawa jazdy i poniesienie ciężaru ekonomicznego obu opłat, choć rada powiatu może zmniejszyć opłatę podstawową, albo zwolnić osoby zobowiązane od ich uiszczenia. Nie ma ona jednak takiego obowiązku, więc wymiana prawa jazdy może – zależnie od jej woli – kosztować: od 50 gr (tylko opłata ewidencyjna) do 100,50 zł (pełna odpłatność).

Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że dopuszczalność dokonania przez jednostkę samorządu terytorialnego zmiany nazwy (patrona) ulicy nie budzi wątpliwości. Co do zasady, ponoszenie ciężarów i świadczeń publicznych jest jednym z obowiązków jednostek wobec państwa, a każdy może i powinien uczestniczyć w finansowaniu zadań publicznych przez nie realizowanych. Regulując tego rodzaju kwestie, ustawodawca powinien jednak – szanując zasadę lojalności państwa wobec obywatela – zachować dużą ostrożność.

Zdaniem Trybunału, w sytuacji, w której owa zmiana jest następstwem działań organów władzy samorządowej, których obywatel ten nie inicjował, obciążenie go kosztami nie znajduje uzasadnienia konstytucyjnego. Kierowca nie powinien ponosić kosztów czynności materialno-technicznych wykonywanych przez urzędy, gdy konieczność ich dokonywania stanowi konsekwencję niezależnych od niego działań organów władz samorządowych.

IV. Wskazówki dla prawodawcy.

W uzasadnieniu orzeczenia Trybunał stwierdził, iż skutkiem wyroku jest – na przyszłość, od dnia jego wejścia w życie – zwolnienie od opłaty podstawowej i opłaty ewidencyjnej wydania nowego prawa jazdy w sytuacji, w której konieczność dokonania zmiany zawartych w nim danych jest wynikiem niezależnych od posiadacza tego dokumentu (dokonanych nie na jego wniosek) działań organów władzy samorządowej. W szczególności dotyczy to zmiany nazwy (patrona) ulicy. Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że – w istniejącym kontekście normatywnym – niniejszy wyrok nie oznacza zwolnienia posiadacza prawa jazdy z samego obowiązku aktualizowania danych w tym dokumencie,

a więc z powiadamiania starosty o zmianie danych i wystąpienia o nowy dokument. Dlatego też, w ocenie Trybunału, aby uniknąć wątpliwości i nieporozumień na etapie stosowania prawa, ustawodawca powinien dokonać odpowiedniej zmiany zakwestionowanego przepisu.

Trybunał Konstytucyjny dodatkowo zwrócił uwagę, że – dla zapewnienia spójności systemu prawnego – ustawodawca powinien dokonać jego pełnego przeglądu pod kątem istnienia innych unormowań podobnych, w celu ich pilnej, zbiorczej nowelizacji. W szczególności dotyczy to przepisów dotyczących dowodów rejestracyjnych.

Ustawodawca powinien – zdaniem Trybunału Konstytucyjnego – rozważyć, czy konieczne jest zamieszczanie danych adresowych w prawach jazdy, dowodach rejestracyjnych i innych podobnych dokumentach, a tym samym czy niezbędna jest ich „masowa” wymiana w związku z administracyjnymi zmianami adresów zamieszkania ich posiadaczy. Zmiany te, mogą bowiem być uwzględniane z urzędu przez organy administracji oraz służby państwowe.

Piotr Ołdak
Wicedyrektor
Departamentu Prawnego i Postępowań przed
Trybunałem Konstytucyjnym
w Rządowym Centrum Legislacji

/-podpisano bezpiecznym podpisem elektronicznym
weryfikowanym przy pomocy ważnego
kwalifikowanego certyfikatu/